вої процедури в доктрині американського права є встановлення таких процедурних обмежень, які б не надавали можливості перевищувати повноваження органів публічної влади і забезпечували захист прав і свобод особистості від свавільного втручання держави в процесі здійснення ними юридично значимих дій.

Питання належної правової процедури в сучасній українській юриспруденції досить фрагментарно досліджуються в межах галузевих наук і, як правило, пов'язуються з відповідним судовим процесом. Безперечно, судовий процес є найбільш дієвим та ефективним засобом захисту прав і свобод людини, що вимагає чіткої деталізації пов'язаних з ним процедур, а також їх неухильного дотримання. Однак, процедурно-процесуальний порядок характеризує не лише правозастосовну діяльність, саме тому, вважаємо, що розгляд належної правової процедури лише в аспекті юрисдикційного порядку розгляду юридичних справ штучно звужує зміст зазначеної категорії.

В цьому зв'язку цілком обґрунтованою, на нашу думку, є позиція Н.Ю. Сакари, яка в своїй монографії окремий підрозділ присвячує характеристиці належної судової процедури, як поняттю, що має більш вузький зміст і відображає специфіку вимог та принципів процедури саме в межах відповідного судового процесу [12, с. 123].

Іншу точку зору висловлює М.С. Смольянов, фактично ототожнюючи поняття належної правової процедури з процесуальною формою в її традиційному розумінні. На його думку, про процесуальну форму ("належну" правову процедуру) як про юридичний феномен можна говорити лише тоді, коли законодавством послідовно, всебічно, в єдиному плані регулюються весь рух та умови розгляду справи, починаючи від її порушення та завершуючи виконавчим провадженням [15, с. 32].

Відзначаючи суперечливість та неоднозначність поглядів стосовно розуміння належної правової процедури, вважаємо доцільним розглядати її в широкому розумінні як юридичну процедуру, що відповідає комплексу чітко визначених вимог та принців, які є обов'язковими для дотримання в процесі вчинення тих чи інших юридично значимих дій.

Одним з найважливіших призначень процедурного порядку в праві є забезпечення та захист прав, свобод та законних інтересів людини, гарантування уникнення необґрунтованого свавілля державно-владних структур. Саме тому визначення чітких критеріїв "належності" юридичної процедури має надзвичайно важливе значення для практичної реалізації нормативно-правових приписів.

Підводячи загальний підсумок, можемо констатувати необхідність ґрунтовного теоретико-правового дослідження вказаної категорії, формулювання загальних вимог та принципів юридичної процедури для характеристики її "належності", а також виокремлення специфічних критеріїв належної правової процедури в окремих сферах юридично значимої діяльності.

1. Баширова С. Г. К вопросу о соотношении правовой процедуры и юридического процесса / С. Г. Баширова // Вестник Волжского ун-та им. В. Н. Татищева. – Вип. 67. – 2005. – С. 24-27.Бернам У. Правовая система США. Выпуск 3. М., 2007. С.588. 2. Бернам У. Правовая система США. Выпуск 3. М., 2007. С.588. 3. Боботов С. Я., Жигачев И. Ю. Введение в правовую систему США. – М.: Норма, 1997. – С 246. 4. Васильев А. М. О правоприменении в процессуальной сфере. Проблемы соотношения материального и процесуального права. – М.: Юрид. лит., 1980. – 256 с. 5. Гадыльшина З. И. О некоторых актуальных проблемах административно-процессуального права / З. И. Гадыльшина // Актуальные проблемы юридической науки и образования на севременном этапе. – Казань: Казан. гос. ун-т, 2003. – С. 119-125. 6. Зайцев И. М. Правовые процедуры и судебные процессы // Теория государства и права: [Курс лекций] / Под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 776 с. 7. Копина А. А. К вопросу о соотношении понятий "налоговый процесс" и "налоговая процедура" / А. А. Копина // Финансовое право. – № 10. – 2005. – С. 8-16. 8. Марченко М.Н. Курс сравнительного правоведения. М., 2002. С.628. 9. Матузов, Н.И., Малько, А.В. Теория государства и права: Учебник [Текст] / Н.И. Матузов, А.В. Малько. – М.: Юристъ, 2004. – 541 с. 10. Мордовец А. С. Демократия, право, процедура // Теория государства и права: [Курс лекций] / Под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2001. – 776 с. 11. Протасов В. Н. Юридическая процедура / В. Н. Протасов. – М.: Юрид. лит., 1991. – 79 с. 12. Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах: монографія / Н. Ю. Сакара. – Х. : Право, 2010. – 256 с. 13. Середа О. О. Деякі аспекти співвідношення понять "правова процедура" та "юридична процедура" у контексті сучасної юридичної науки / О. О. Середа // Держава і право. – 2003. – Вип. 34. – С. 117-121. 14. Середа О.О. Там само. 15. Смольянов М.С. Понятие и признаки юридической процедуры // Труды Института государства и права Российской академии наук. Статьи спирантов и стажеров Института государства и права. – М., 2010. № 6. – 279 с. 16. Шевчук Станіслав. Основи конституційної юриспруденції. – Харків: Консум, 2002. – 296 с.

Надійшла до редколегії 20.09.12

В. Бажанов, ас.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ПРО ПЕРЕДАННЯ ВИКЛЮЧНИХ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ

Публікація присвячена загальній характеристиці договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності в авторському праві; аналізу істотних умов та змісту даного договору.

Ключові слова: договір; виключне майнове право; авторське право.

Публикация посвящена общей характеристике договора об отчуждении исключительных имущественных прав интеллектуальной собственности в авторском праве; анализу существенных условий и содержания данного договора.

Ключевые слова: договор; исключительное имущественное право; авторское право.

The article scrutinizes the general description of the agreement on the transfer of exclusive property intellectual rights in copyright law and essential conditions, and content of this agreement.

Keywords: agreement; exclusive property right; copyright law.

Актуальність даної теми обумовлена надзвичайно широким практичним застосуванням договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності в авторському праві. Важливим з точку зору практичного застосування є також відмежування договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності від інших суміжних авторських договорів. Аналіз правової природи зазначеного виду авторських договорів надасть змогу підвищити ефективність законодавчого регулювання даного договору. Отже, надання загальної характеристики договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності в авторському праві є важливим завданням. Вважаємо, що сучасний стан наукової розробленості даної проблематики обумовлений недостатністю ґрунтовних теоретичних праць, що також свідчить про актуальність даного дослідження.

Теоретичну основу проведеного дослідження склали праці з права інтелектуальної власності наступних вчених: А.А. Амангельди, І.О. Зеніна, А.О. Кодинця,

© Бажанов В., 2012

О.В. Кохановської, В.Є. Макоди, О.А. Підопригори, О.П. Сергєєва, Р.Б. Шишки, а також, спеціалістів у сфері договірного права: М.І. Брагінського, В.В. Вітрянського, О.С. Іоффе, та ін.

Нормативною базою дослідження є: Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року, Закон України "Про авторське право і суміжні права" від 23 грудня 1993 року, Ч. 4 Цивільного Кодексу Російської Федерації від 24 листопада 2006 року, Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 року, Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року та ряд інших нормативних актів.

Метою даного дослідження є дослідження правової природи договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, аналіз істотних умов даного договору та вдосконалення діючого законодавства.

Об'єктом дослідження є договірні правовідносини з приводу передачі виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Предметом дослідження є міжнародні акти, нормативно-правові акти України, зарубіжних держав та практика їх застосування, наукові погляди, ідеї, концепції вітчизняних та іноземних вчених у сфері даної проблематики.

Методологічну основу дослідження склали наступні методи: діалектичний, порівняльно-правовий, формально-логічний, системно-структурний та інші. Діалектичний метод застосовувався під час дослідження розвитку договірних правовідносин щодо передачі виключних майнових прав інтелектуальної власності . Порівняльно-правовий метод був застосований при дослідженні норм національного, зарубіжного та міжнародного права. Для виявлення суперечностей у понятійному апараті у сфері договірних правовідносин з приводу передачі виключних майнових прав інтелектуальної власності застосовувався формально-логічний метод. За допомогою системно-структурного аналізу були досліджені норми законодавства України та зарубіжних країн у сфері передачі виключних майнових прав інтелектуальної власності.

У ч.1 ст. 1113 ЦК України наводиться наступне визначення договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності: "За договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах" [7].

Аналізуючи наведене легальне визначення, можна зробити висновок, що даний договір є двостороннім та реальним. Необхідно зазначити, що автор або інший правоволоділець може мати бажання передати своє виключне майнове право не в момент укладання договору, а через певний період часу після укладення авторського договору. На нашу думку, дане волевиявлення автора або іншого правоволодільця не суперечить змісту договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Отже, з нашої точки зору, більш вдалою є конструкція даного виду договору, що закріплена у ЦК РФ, яка передбачає як реальність, так і консенсуальність договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності (у статті 1285 ЦК РФ зазначено: "За договором про відчуження виключного права на твір автор або інший правоволоділець передає або зобов'язується передати належне йому виключне право на твір в повному обсязі набувачеві такого права" [1]).

Керуючись презумпцією оплатності авторських договорів (з нашої точки зору, абсолютна більшість авторських договорів є оплтаними, адже вони укладаються з метою отримання прибутку), можна припустити, що даний договір є оплатним. На нашу думку, якщо автор (або інший правоволоділець) передає виключні майнові права інтелектуальної власності на безоплатній основі, необхідно вести мову про договір дарування виключних майнових прав.

Отже, предметом даного договору є виключні майнові права автора. У ч. 1 ст. 440 ЦК України зазначається, що майновими правами інтелектуальної власності на твір є: 1) право на використання твору; 2) виключне право дозволяти використання твору; 3) право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання; 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом [7]. Під використанням мається на увазі: 1) опублікування (випуск у світ); 2) відтворення будь-яким способом та у будь-якій формі; 3) переклад; 4) переробка, адаптація, аранжування та інші подібні зміни; 5) включення складовою частиною до збірників, баз даних, антологій, енциклопедій тощо; 6) публічне виконання; 7) продаж, передання в найм (оренду) тощо; 8) імпорт його примірників, примірників його перекладів, переробок тощо (ч. 1ст. 441 ЦК України [7]). У той же час, у Законі міститься дещо інший перелік майнових прав автора. Зокрема, Відповідно до ч.1 ст. 15 Закону під майновими правами автора слід розуміти виключне право на використання твору та виключне право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами. У ч. 3 ст. 15 Закону зазначається: "Виключне право автора (чи іншої особи, яка має авторське право) на дозвіл чи заборону використання твору іншими особами дає йому право дозволяти або забороняти: 1) відтворення творів; 2) публічне виконання і публічне сповіщення творів; 3) публічну демонстрацію і публічний показ; 4) будь-яке повторне оприлюднення творів, якщо воно здійснюється іншою організацією ніж та, що здійснила перше оприлюднення; 5) переклади творів; 6) переробки, адаптації, аранжування та інші подібні зміни творів; 7) включення творів як складових частин до збірників, антологій, енциклопедій тощо; 8) розповсюдження творів шляхом першого продажу, відчуження іншим способом або шляхом здавання в майновий найм чи у прокат та шляхом іншої передачі до першого продажу примірників твору; 9) подання своїх творів до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до творів з будь-якого місця і у будь-який час за їх власним вибором; 10) здавання в майновий найм і (або) комерційний прокат після першого продажу, відчуження іншим способом оригіналу або примірників аудіовізуальних творів, комп'ютерних програм, баз даних, музичних творів у нотній формі, а також творів, зафіксованих у фонограмі чи відеограмі або у формі, яку зчитує комп'ютер; 11) імпорт примірників творів" [5]. Також у ч.3 ст. 15 Закону вказано, що даний перелік не є вичерпним.

Варто також зазначити, що предметом договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності можуть бути тільки виключні майнові права, які існують на момент укладення договору. Майнові права, не зазначені у даному договорі, вважаються такими, що не передані (ч. 8 ст. 33 Закону).

Необхідно наголосити на тому, що відповідно до договору, що закріплений у ст. 1113 ЦК України мова йде саме про виключні майнові права. Існує точка зору, оскільки у цивільному законодавстві міститься постійно діюча направлена іншим особам заборона використо-

вувати відповідний результат інтелектуальної діяльності, то і виключне право, наділене такою забороною, є абсолютним правом [6, с. 87]. На нашу думку, дана позиція заслуговує на увагу, оскільки, дійсно, виключному майновому авторському праву протистоїть невизначене коло зобов'язаних осіб. У той же час, вважаємо, що виключне майнове авторське право може мати і відносний характер (наприклад, у випадку укладення консенсуального договору виключних майнових прав інтелектуальної власності).

Під виключними майновими правами інтелектуальної власності у науці пропонується розуміти монопольне право на використання твору у будь-якій формі та будь-яким способом, що не суперечать закону [4, с. 71]. У ст. 1 Закону зазначено, що виключне право – це майнове право особи, яка має щодо твору, виконання, постановки, передачі організації мовлення, фонограми чи відеограми авторське право і (або) суміжні права, на використання цих об'єктів авторського права і (або) суміжних прав лише нею і на видачу лише цією особою дозволу чи заборону їх використання іншим особам у межах строку, встановленого цим Законом [5]. Можна зробити висновок, що виключне майнове право означає, що тільки суб'єкт цього права може дозволяти використання об'єкта авторського права чи перешкоджати неправомірному використанню об'єкта авторського права, у тому числі забороняти таке використання [2, с. 709]. З нашої точки зору, виключність майнових прав також полягає у тому, що відповідно до даного договору сам автор (або інший правоволоділець) безповоротно втрачає відповідне виключне майнове право, яке він передає за договором.

Варто зазначити, що стороною даного договору, як і більшості авторських договорів може бути автор твору, або інша особа, яка володіє авторськими правами (у тому числі, і правонаступники). Наголошуємо також на тому, що володільцем виключних майнових прав може бути не тільки фізична, а й юридична особа, яка набула дані права за договором або іншим способом. Іншою стороною за даним договором може бути будь-яка фізична (з відповідною цивільною дієздатністю) або юридична особа. Можемо припустити, що особою, якій передаються виключні майнові права на твір може бути і держава.

Зміст авторського договору, як і будь-якого цивільно-правового договору складають права та обов'язки сторін.

Обов'язком автора (або іншої особи, яка володіє виключними майновими правами) є передача виключних майнових прав. Автор (або інший правоволоділець) зобов'язаний передати у повному обсязі або частково свої виключні майнові права. У свою чергу, керуючись презумпцією оплатності авторських договорів, можна стверджувати, що основним обов'язком іншої сторони за договором є сплата винагороди авторові за передачу відповідних виключних майнових прав. Отже, автор (або інший правоволоділець) має право вимагати від іншої сторони здійснення оплати, а інша сторона за договором має право вимагати від автора передачі тих виключних майнових прав, які зазначені у договорі.

З нашої точки зору, надзвичайно важливим є питання строку дії договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Автор (або інший правоволоділець) передає виключні майнові права іншій стороні за договором, отже, він передає дані права остаточно та безповоротно. Отже, можна припустити, що даний договір є безстроковим. Проте, виникає питання про строк чинності виключних майнових прав, що були передані за даним договором. Видається, що цей строк має встановлюватися відповідно до закону, тобто його слід визначати за особою автора [8, с. 731]. Можемо навести наступний приклад: автор передав іншій особі свої виключні майнові права на твір; після укладення договору автор прожив ще 50 років; отже у іншої сторони договору (набувача виключних майнових прав) дані виключні майнові права зберігають чинність протягом усього життя автора (у даному випадку, 50 років) та 70 років після його смерті.

З нашої точки зору важливим є також питання співвідношення договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності та передачею (відчуженням) майнових прав суб'єктів авторського права, що закріплена у ст. 31 Закону. Відповідно до ч.1 ст. 31 Закону: "Автор (чи інша особа, яка має авторське право) може передати свої майнові права, зазначені у статті 15 цього Закону, будь-якій іншій особі повністю чи частково, передача майнових прав автора (чи іншої особи, яка має авторське право) оформляється авторським договором" [5]. Отже, проаналізувавши норми ЦК України та Закону з приводу даних видів договорів, можна дійти висновку, що вказані положення нормативно-правових актів (ст. 1113 ЦК України та ст. 31 Закону) є досить схожими, хоча і містять різні назви даного договору ("договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності" та "авторський договір" відповідно). Проте, необхідно зазначити, що положення Закону не вказують на реальність даного договору та не оперують поняттям "виключні майнові права". З нашої точки зору, аналізуючи ст. 31 Закону необхідно мати на увазі передачу виключних майнових прав, керуючись назвою даної статті "передача (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права", оскільки йде мова про безповоротну "відмову" від авторських прав, що є, власне, передачею виключних майнових прав автора.

Істотними умовами договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності є умова про предмет та, враховуючи презумпцію оплатності даного договору, розмір винагороди, яку отримує автор або інший право володілець [3, с. 164]. З нашої точки зору, строк не є істотною умовою даного договору, оскільки він визначається відповідно до законодавства України.

У ч.2 ст. 1113 ЦК України зазначено, що укладення договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності не впливає на ліцензійні договори, які були укладені раніше [7]. З нашої точки зору, необхідно підтримати дану позицію законодавця, оскільки ліцензійні договори та договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності є абсолютно різними за своєю природою. На нашу думку, дані договори можна розмежувати за їх предметом. Зокрема, предметом договору, що закріплений в ст. 1113 ЦК України, є виключні майнові права автора або іншого правоволодільця, а предметом ліцензійного договору є невиключні майнові права автора або іншого правоволодільця. Отже, цілком логічним є те, що укладення договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності не впливає на ліцензійні договори за умови, що дані ліцензійні договори були укладені до укладення договору, передбаченого ст. 1113 ЦК України (в іншому випадку, автор не має права на укладання ліцензійних договорів, адже його виключні майнові права були віджучені за договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності).

Необхідно також зазначити, що законодавець встановлює деякі обмеження щодо умов договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Відповідно до ч. 3 ст. 1113 ЦК України: "Умови договору про передання виключних майнових прав

інтелектуальної власності, що погіршують становище творця відповідного об'єкта або його спадкоємців порівняно з становищем, передбаченим цим Кодексом та іншим законом, а також обмежують право творця на створення інших об'єктів, є нікчемними" [7].

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити наступні **висновки**:

1) згідно із законодавством України договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності – це двостороння та реальна угода, яка може бути як оплатною, так і безоплатною, на основі якої відбувається відчуження виключних майнових прав автора або іншого правоволодільця. Проте, з нашої точки зору, необхідно на законодавчому рівні закріпити можливість укладати як реальний, так і консенсуальний договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; а також закріпити обов'язок набувача виключних майнових прав сплатити авторові (або іншому правоволодільцю) винагороду, сума якої повинна визначатися сторонами договору.

2) пропонуємо внести зміни до ч.1 ст. 1113 ЦК України та викласти її у наступній редакції: "За договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності одна сторона (особа, якій належать виключні майнові права) передає або зобов'язується передати другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та за відповідну винагороду, розмір якої встановлюється у договорі".

1. "Гражданский кодекс Российской Федерации часть четвертая", подписан 18 декабря 2006 года. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://base.garant.ru/10164072/70/ 2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – Т. І. – 832 с. 3. Права на результаты интеллектуальной деятельности и средства индивидуализации: Комментарий к части четвертой Гражданского кодекса Российской Федерации (постатейный) / Е.А. Моргунова, В.В. Погуляев, Н.П. Корчагина / Под общ. ред. Е.А. Моргуновой. – М. Юстицинформ, 2010. – 656 с. 4. Право ителлектуальной собственности : учебник / И.А. Зенин. – М. : Издательство Юрайт, 2011. – 567 с. 5. "Про авторське право і суміжні права". Закон України від 23 грудня 1993 року, у редакції від 06 січня 2004 року. Відомості Верховної Ради України від 29.03.1994 – 1994 р., № 13, стаття 64. 6. Т.С. Шевчук. Распоряжение исключительным правом на произведение (проблемные аспекты) // Перспективы развития частного права: Материалы I научной конференции (17-18 марта 2011 года) / Отв. ред. М.В. Гончаров. – Екатеринбург: Издательский дом "Уральская государственная юридическая академия", 2011. – 225 с. 7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003 – 2003 р., № 40, стаття 356. 8. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина. – 928 с.

Надійшла до редколегії 21.09.12

Б. Воєводін, ас.

СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ РЕКЛАМИ (ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Публікація присвячена аналізу суб'єктного складу правовідносин у сфері реклами з точки зору дій норм цивільного права.

Ключові слова: реклама, суб'єкти правовідносин.

Публикация посвящена анализу субъектного состава правоотношений в сфере рекламы с точки зрения действий норм гражданского права.

Ключевые слова: реклама, субъекты правоотношений.

Article analyzes the subject composition of relationships in advertising in terms of actions of the civil rights.

Key words: advertising, subjects of relationship.

Актуальність теми дослідження обумовлена відсутністю чіткого розуміння місця реклами у системі права України. Детальна характеристика суб'єктів правовідносин у сфері реклами є одним з аргументів цивільної-правової природи правовідносин, що виникають з приводу замовлення. створення, виробництва та розповсюдження реклами. Отже, дослідження вищезазначеного питання є важливим та актуальним.

Теоретичну основу даного дослідження склали праці наступних вчених: Ю.І. Зоріної, О.В. Кохановської, Л.В. Мамчур, Н. М. Мєдвєдєвої, А. В. Мінбалаєва, А.В. Стрельникова, Г.О. Ульянової, О.Р. Шишки та ін.

Нормативною базою дослідження є: Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року, Закон України "Про рекламу" від 03.07.1996, Закон України "Про інформацію", Закон України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" від 06.09.2005 р., Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 01.06.2000 року та ін.

Метою даного дослідження є аналіз суб'єктного складу правовідносин, що виникають у сфері реклами з точки зору цивільного права.

Об'єктом дослідження є цивільні правовідносини у сфері реклами.

Предметом дослідження є нормативно-правові акти України, практика їх застосування та тлумачення, наукові погляди, ідеї, концепції вітчизняних та іноземних вчених у сфері даної проблематики.

Методологічну основу дослідження склали наступні методи: діалектичний, історичний, порівняльно-правовий, формально-логічний, системно-структурний та інші.

Сучасні процеси розвитку та конвергенції правових інститутів мають своїм результатом виникнення "некласичних" правовідносин та об'єктів, одним з яких є реклама.

Як зазначає О.В. Кохановська, в умовах розвитку ринкових відносин в Україні з'явилася і продовжує розвиватися тенденція відокремлення інформаційних суспільних відносин, які на теперішньому етапі потребують детального правового регулювання [5, с. 109].

Реклама виступає саме одним із об'єктів таких правовідносин, а, відповідно, потребує детального вивчення та удосконалення правового регулювання. Всебічний розгляд цивільних правовідносин у сфері реклами неможливий без чіткого відмежування реклами від інших галузей права.

Ст. 1 Закону України "Про рекламу" [4] визначає рекламу як інформацію про особу чи товар, розповсюджену в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначену сформувати або підтримати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких особи чи товару. Це будь-яка оплачувана певним суб'єктом форма безособистих презентацій та просування ідей, товарів чи послуг. Кортленд Л. Бове та Вільям Ф. Аренс визначають рекламу як неперсоніфіковану передачу інформації, за загальним правилом оплачувану, і таку, що звичайно має характер переконання, про продукцію, послуги чи ідеї відомими рекламодавцям засобами та з використанням різноманітних носіїв [6, с. 32].

© Воєводін Б., 2012